

KANSALAIPISTOJEN TOIMINTA JA TALOUS

2021

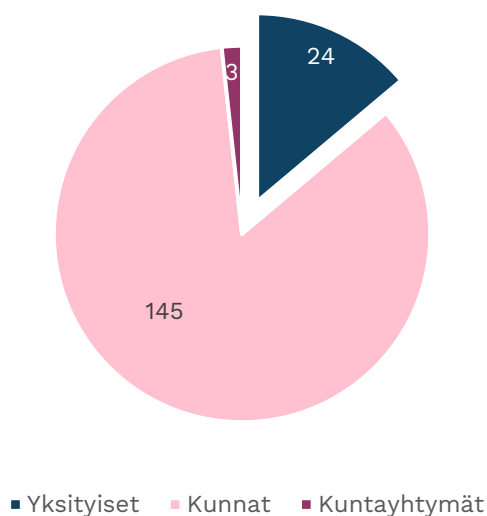
Sisältö

KANSALAIPOPISTOVERKOSTON TIEDONKERUU	3
Kansalaisopistoverkosto tiedon lähteellä	3
Kansalaisopistojen lainsäädäntö ja rahoituksen määräytyminen	5
Tiedonkeruussa käytettyjä määritelmiä	6
Tiedonkeruun tulosten tarkastelu	8
Toimintaan liittyviä tuloksia	8
Kansalaisopistojen menot.....	14
Kansalaisopistojen tulot.....	17
Liitteet.....	25

KANSALAIPOISTOVERKOSTON TIEDONKERUU

Kansalaisopistoverkosto tiedon lähteellä

Kansalaisopistot ovat oppilaitos- ja opiskelijamäärältään suurin vapaan sivistystyön oppilaitosmuoto. Valtaosa kansalaisopistoista on kunnallisia. Vuonna 2021 kansalaisopistojen ylläpitäjiä oli kaikkiaan 172 ja kansalaisopistoja 175. Kuviossa on esitetty kansalaisopistojen ylläpitäjät omistajuuden mukaan. Kunnat ylläpitävät 145 kansalaisopistoa ja lisäksi kuntayhtymät ylläpitävät kolmea kansalaisopistoa.

Lähde: Opetushallitus, yksikköhintaraportti 2021.

Kuvio. Kunnat, kuntayhtymät ja yksityiset yhteisöt toimivat kansalaisopistojen ylläpitäjänä.

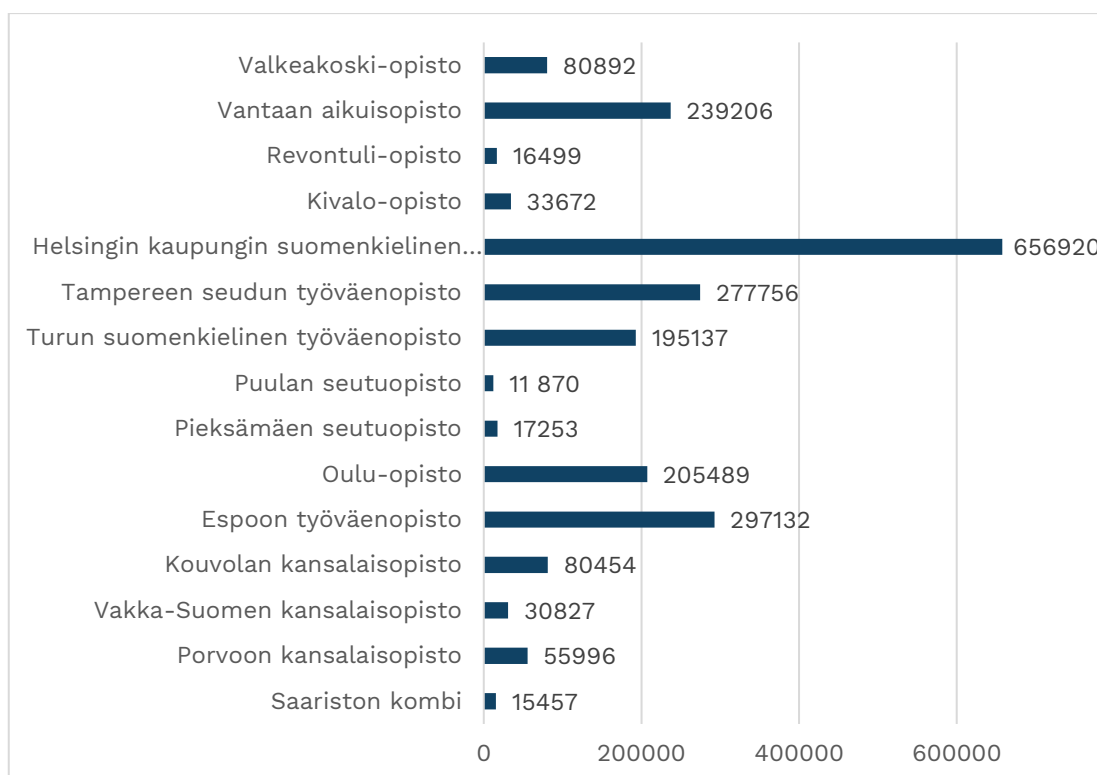
Kuntaliitto on perustanut vuonna 2016 kuntien ja kuntayhtymien omistamista kansalaisopistoista koostuvan Kansalaisopistoverkoston, jossa on mukana 16 eri puolilta Suomea olevaa kansalaisopistoa. Opistot edustavat yli kymmentä prosenttia kunnallisista kansalaisopistoista ja samalla läpileikkausta erilaisista ja eri suuruisista opistoista. Kansalaisopistojen rehtorit toimivat verkoston jäseninä. Erityisasiantuntija Päivi Väisänen-Haapanen edustaa verkostossa Kuntaliittoa.

Verkosto on päättänyt toteuttaa yhteisen vertailutiedonkeruun keskeisistä opiston toimintaa ja taloutta koskevista tunnusluvuista Oulu-opistossa valmistellun tiedonkeruulomakkeen pohjalta ja teknisen tuen turvin. Raportti koskee vuoden 2021 tietoja. Ensimmäinen raportti on julkaistu vuodelta 2016.

Verkoston opistoista 15 kansalaisopistoa osallistui tiedonkeruuseen. Liitteenä 1 on luettelo tiedonkeruuseen osallistuneista kansalaisopistoista ja niiden ylläpitäjistä.

Kansalaisopistopalveluja järjestetään paikallisesti ja alueellisesti kuntalaisille. Tiedonkeruussa mukana olevien kansalaisopistojen toiminta-alueen asukasmäärä on yhteensä 2 215 426, mikä on 40 prosenttia Tilastokeskuksen 31.12.2021 mukaisesta Suomen kokonaisväestömäärästä 5 548 241.

Kansalaisopistojen toimialueiden väestömäärä on esitetty seuraavassa kuviossa. Tiedonkeruussa on mukana Suomen suurin kansalaisopisto, Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopisto sekä muita volyymiltään suuria kansalaisopistoja, joiden vaikutus on nähtävissä myös kansalaisopistojen yhteisissä tuloksissa. Toisaalta mukana on myös pieniä ja keskisuuria kansalaisopistoja.

Kuvio. Kansalaisopistojen toiminta-alueen väestömäärä 31.12.2021. (Saariston kombi: 31.12.2020.)

Kansalaisopistojen lainsäädäntö ja rahoituksen määräytyminen

Kansalaisopistojen toimintaa ohjaa laki (632/1998) ja asetus (805/1998) vapaasta sivistystyöstä. Myös rahoitus määräytyy tämän lainsäädännön perusteella. Valtion rahoituksen saaminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää ylläpitämisluvaa. Ylläpitämisluvassa määritellään oppilaitoksen koulutustehtävä ja muut koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Lupa voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle.

Kansalaisopistot vastaavat toiminnallaan samassa paketissa kuntalaisten moninasiin osaamis-, hyvinvointi-, yhteisöllisyys-, osallistumis- ja aktiivisuustarpeisiin. Ikärajaa lainsäädännössä ei koulutukseen osallistumiselle ole määritelty.

Kansalaisopistojen valtionosuusrahoituksen perustana ovat vuosittain valtion talousarviossa hyväksytyt, opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamat ja myöntämät suoritemäärät ja yksikköhinnat. Kansalaisopistojen suoritteena on opetustunti. Opiston kolmen vuoden toteutuneiden tuntien keskiarvon jäädessä alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita, kuitenkin enintään 10 prosentin vähennyksellä edellisen vuoden myönnetystä suoritemäärästä. Vahvistetun opetustuntimäärän alittaminen vähentää siten valtionosuusrahoitusta.

Vahvistetusta opetustuntimäärästä 90 prosenttia säilyy vuosittain suhteellisesti samansuuruisena kansalaisopistoilla. 10 prosenttia opetustunneista muodostuu opistojen toiminta-alueiden väestörakenteen muutosten perusteella. Seurattavat ja rahoitukseen vaikuttavat muutokset kohdistuvat väestömäärään, työttömien määrään, vieraskielisten määrään sekä 63 vuotta täyttäneiden määrään. Valtionosuusprosentti oli 57 vuonna 2021. Kansalaisopistoille voidaan myöntää lisäksi harkinnanvaraista valtionavustusrahoitusta, kuten esimerkiksi opintosetelirahoitusta.

Opetustuntin yksikköhinta kansalaisopistoille lasketaan vuosittain jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna kansalaisopistojen toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset kansalaisopistojen saman vuoden opetustuntien määrällä. Käyttökustannuksiin luetaan mukaan kansalaisopistojen ylläpitäjien vapaan sivistystyön toimintaan liittyvät kirjanpidon mukaiset poistot.

Vuodesta 2018 alkaen kansalaisopistoille on voitu myöntää ns. täysimääräistä valtionosuusrahoitusta opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutukseen. Koulutusta varten Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelmasuosituksen. Valtion talousarvio sisältää opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla tehtävään kohdennetun valtionosuusrahoituksen.

Kansalaisopistot perivät pääsääntöisesti vapaan sivistystyön koulutukseen osallistumisesta kurssimaksuja. Lain mukaan kurssimaksujen tulee olla kohtuullisia. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan

hyväksytystä koulutuksesta ei voida periä maksua. Kansalaisopistojen ylläpitäjät osallistuvat myös itse toiminnan rahoittamiseen, vaikka vapaassa sivistystyössä ei ole lakisääteistä kunnan rahoitusosuutta. Kansalaisopistoissa voidaan järjestää vapaan sivistystyön lain mukaisen koulutuksen lisäksi muuta koulutusta, esimerkiksi maksullista palvelu- toimintatuloa tuottavaa koulutusta sekä hankkia muuta ulkopuolista rahoitusta, mutta näihin liittyvä tulo-rahoitus on määrällisesti vähäistä.

Vuonna 2021 lainsäädäntöön lisättiin mahdollisuus tallentaa kansalaisopistojen koulutuksen tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 luvun mukaiseen KOSKI-tietovarantoon. Tällöin koulutuksen laajuus on määriteltävä opintopisteinä ja se on kuvattava ja arvioitava osaamisperusteisesti. Koulutuksen laajuus määritellään siten, että opiskelijan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä.

Vuodet 2020 ja 2021 ovat olleet poikkeuksellisia Covid-19-pandemian vuoksi. Koronapandemian vaikutukset ovat ulottuneet monin tavoin kansalaisopistojen toimintaan ja talouteen. Kansalaisopistot joutuivat yllättävään ja haasteelliseen tilanteeseen, mutta vastasivat ketterästi muuttuneeseen tilanteeseen koulutuksen järjestämiseksi. Valmiuslainsäädännön käyttöönottoon perustuen koulutusta ei voitu järjestää lähiopetuksena 17.3.-31.5.2020 välisenä aikana. Etäopetusjärjestelyjä toteutettiin laajasti, mutta sen avulla ei ollut mahdollista vastata kaikkeen suunniteltuun koulutuksen järjestämiseen. Valtakunnallisista rajoituksista siirryttiin alueellisiin rajoituksiin, jolloin koulutuksen toteuttamismahdollisuudet vaihtelivat opistoittain virustilanteesta riippuen. Muutoksessa elävä tilanne kuitenkin lisäsi osallistujien epävarmuutta mahdollisuuteen osallistua koulutukseen sekä myös koulutuksen järjestämismahdollisuuksiin ja toteuttamistapaan. Seuraukset näkyivät myös taloudessa esimerkiksi asiakasmaksujen palauttamisena tai korvaamisena esimerkiksi myöhemmin järjestettävän kurssin muodossa. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan lisätalousarviorahoituksella korvattiin vuosina 2020 ja 2021 kansalaisopistoille pandemiasta aiheutuneita kustannuksia ja maksutulomenetyksiä valtionavustuksin. Pandemian vaikutukset ovat havaittavissa myös raportin tuloksissa.

Tiedonkeruussa käytettyjä määritelmiä

Tiedonkeruussa on pyritty mahdollisimman hyvään vertailtavuuteen kansalaisopistojen välillä. Tätä tukee yhteinen ymmärrys tietosisällöistä. Samalla on kuitenkin todettava, että aivan kaikkea tietoa ei ole samalla tavoin saatavissa eri opistoissa. Tilakustannuksiin sekä ICT-kustannuksiin liittyvät tiedot tuovat eniten vaikeutta vertailtavuuteen, sillä eri kunnissa on erilaisia käytäntöjä niiden toteuttamistavoissa sekä kustannusten kohdentamisessa eikä tiedonkeruuta aina ole toteutettu. ICT-kustannusten osuus on saatu vain muuttaman kansalaisopiston tuloksiin, joten sitä koskevaa yhteenvetotietoa ei ole ollut tarkoituksenmukaista koota raporttiin.

Oman kansalaisopiston tunnuslukujen ja niiden kehityksen seuraaminen on tiedonkeruun tulosten ensisijainen tavoite. Raporteista muodostuu tietopohjaa opiston pidempiaikaista toiminnan ja talouden kehityksen seurantaan ja kehittämistä varten. Kansalaisopistojen koko, sijainti, toiminta-alue ja muu toimintaympäristö vaihtelevat varsin merkittävästikin,

joten opistokohtaisten tulosten tarkastelu ja vertailu muihin opistoihin ja keskimääräisiin tuloksiin edellyttää paikallista kunnan ja opistotoiminnan tuntemusta sekä eroavaisuuksien analysointia opiston omista lähtökohdista käsin. Kansalaisopistojen toiminnan luonteeseen kuuluu laaja toimintavapaus ja moninaisuus, joten vertailu opistojen välillä ei lukujen valossa anna yksiselitteistä vastausta opistojen toiminnasta ja taloudellisuudesta.

Kansalaisopisto on vapaan sivistystyön lainsäädännön mukainen oppilaitosmuodon nimike, mutta raportoinnissa käytetään myös opisto-termiä. Tiedonkeruussa on käytetty tunnuslukuja, joiden sisällöt ovat seuraavat:

Toiminnalliset tiedot

- Väestömäärä sisältää opiston toiminta-alueen asukasluvun tiedonkeruuvuoden lopussa.
- Toimipaikkatieto sisältää opiston opetustoimipisteiden lukumäärän, ei luokkahuonetasoista lukumäärää.
- Henkilöstö on esitetty henkilötyövuosimääränä. Henkilötyövuosien laskentaa varten on käytetty erillistä laskentakaaviota yhtenäisen laskentatavan varmistamiseksi. Tiedonkeruussa on eritelty hallintohenkilöstö, päätoimiset tuntiopettajat ja muut tuntiopettajat.
- Tuntimäärä yhteensä sisältää kaikki opiston toteuttamat opetustunnit.
- Toteutuneet valtionosuustunnit kuvaa toteutunutta, valtionosuusrahoitukseen oikeuttavan vapaan sivistystyön koulutuksen opetustuntimäärää.
- UMAKO-valtionosuustunnit kuvaa kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen valtionosuusrahoitukseen oikeuttavan koulutuksen opetustuntimäärää.
- UMAKO-toteutuneet tunnit kuvaa opiston toteutuneita kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen opetustunteja.
- Myönnetty valtionosuustuntimäärä on tuntimäärä, joka opistolle on vahvistettu omaehtoisena vapaan sivistystyön koulutuksen valtionosuusrahoituksena.
- %-osuus kuvaa valtionosuustuntimäärien (VST ja Umako) osuutta kokonaistuntimäärästä.
- Eriteltyä esitetään taiteen perusopetuksen sekä etä-/verkko-opetuksen tuntimäärä.
- Opiskelijamäärä kuvaa netto-opiskelijamäärää (yksittäiset opiskelijat yhteensä).
- Kurssilaisten määrä kuvaa brutto-opiskelijamäärää (sisältää opiskelijoiden kaikki eri kurssit yhteensä).
- Toteutunut kurssimäärä sisältää opiston kalenterivuonna toteuttamien kurssien lukumäärän.
- Valtionosuuskurssit sisältävät toteutuneiden valtionosuusrahoitukseen oikeuttavien kurssien lukumäärän (OKM:n rahoituspäätös).

Taloudelliset tiedot

- Henkilöstökulut sisältävät palkkakulut henkilöstösivukuluineen. Henkilöstöku- luista on eritelty opetukseen ja muuhun kuin opetukseen kohdentuvat henkilös- tökulut.
- Muina kuin henkilöstökuluina on kuntien tilijaottelun mukaisesti eritelty palve- luiden ostot; aineet, tarvikkeet ja tavarat; vuokrat ja kiinteistömenot sekä muut toimintamenot. Opetukseen liittyvien OVTES:n mukaisten matkakustannusten osuus on eriteltyä tunnuslukujen laskennassa.
- Menoihin yhteensä sisällytetään edellä olevat käyttökustannukset sisältäen si- säiset toimintamenot, käyttöomaisuuden poistot ja vyörytyserät. Toimintatuot- toihin sisällytetään vyörytyserät.

Rahoitustiedot sisältävät valtionosuusrahoituksen, kuntien oman rahoituksen, asiakas- maksutulot sekä muut tulot, jossa on myös opistolle myönnettyt valtionavustukset. Ko- ronapandemian vaikutusten vuoksi vuosien 2020 ja 2021 raportissa on lisäksi huomioitu osallistumismaksujen palautuksiin liittyvät asiakasmaksutulomenetykset ja koronasta ai- heutuneiden lisäkustannusten vuoksi opistoille myönnettyt valtionavustukset.

Tunnuslukujen yksikkökustannusten laskentaa on tehty kurssilaista (brutto-opiskelija), netto-opiskelijaa ja kokonaistuntimäärää kohti. Lisäksi on tarkasteltu menojakaumaa ja tulojakaumaa.

Tiedonkeruun tulosten tarkastelu

Kansalaisopistoverkoston keskeisten toiminnan ja talouden tunnuslukujen tiedonkeruu palvelee opistojen oman toiminnan johtamista, läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta. Samalla saadaan muodostettua laajempaa kokonaiskuvaa kansalaisopistojen taloudesta ja toimin- nasta Suomessa. Tuloksia tarkasteltaessa on hyvä muistaa, että osa kansalaisopistoista toimii usean kunnan alueella, osa yhden kunnan alueella ja osassa kuntia toimii useampi kansalaisopisto. Myös paikalliset sivistystarpeet vaihtelevat eri kunnissa.

Tulokset perustuvat kansalaisopistojen antamiin tietoihin. Yhteenveto tiedonkeruusta on liitteenä 2.

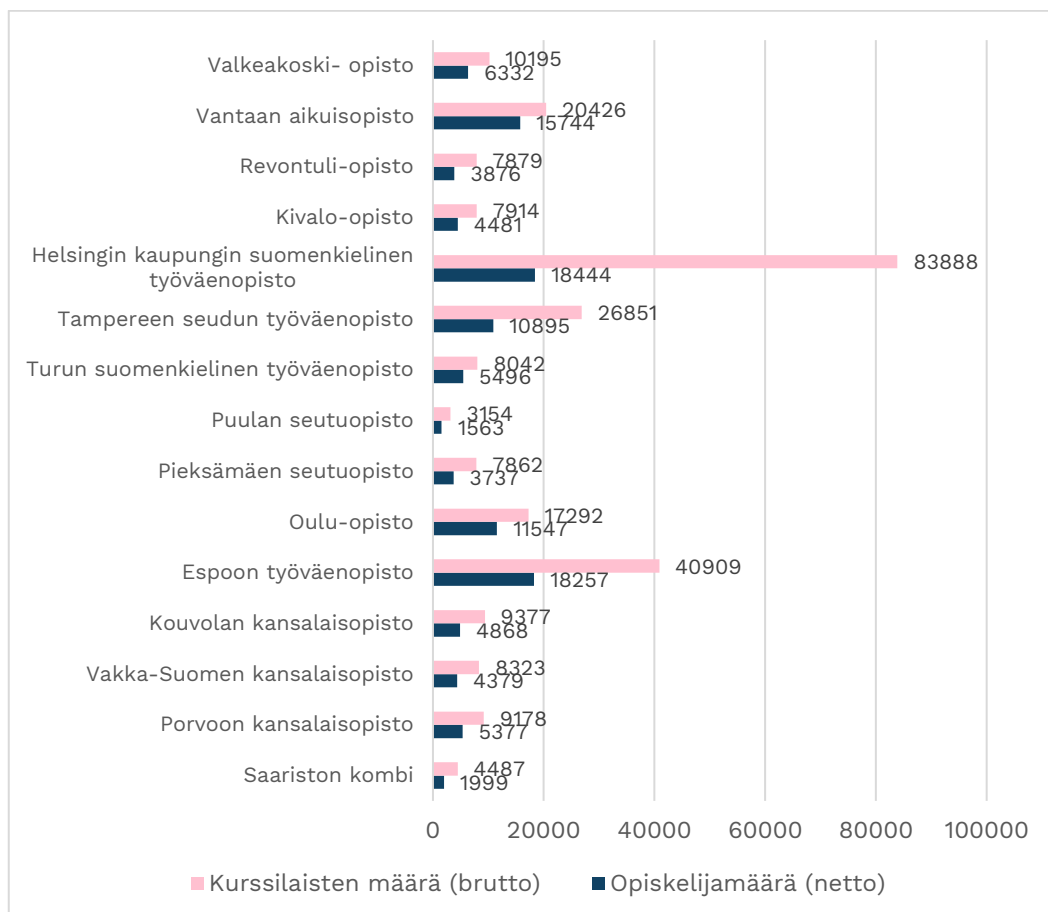
Toimintaan liittyviä tuloksia

Opistojen toiminta-alueen yhteenlaskettu väestömäärä, 2,2 miljoonaa asukasta, on vuonna 2021 vaihdellut Puulan seutuopiston 11 870 asukkaan ja Helsingin työväenopiston 656 920 asukkaan välillä. Opistojen toimipaikkojen määrä on vaihdellut Turun työväen- opiston 16 ja Saariston Kombin 139 toimipaikan välillä. Laaja toimipaikkaverkko on yhtey- dessä palveluiden saatavuuteen lähipalveluna, mutta myös kunnan tai alueen rakenne vaikuttaa paljon toimipaikkojen määrälliseen tarpeeseen ja opetuksen järjestämismahdol- lisuuksiin. Opistojen toimialueet vaihtelevat pinta-alaltaan merkittävästi, Vantaan aikuis- opiston 240 ja Revontuli-opiston poikkeuksellisen suuren, 29 069 neliökilometrin välillä.

Väestömäärä yhtä toimipistettä kohti vaihteli Saariston Kombin 111 ja Turun suomenkielisen työväenopiston 12 196 asukkaan välillä. Yhteenlaskettuna kaikkien opistojen asukasmäärä yhtä toimipistettä kohti oli 1 782.

Opistojen brutto-opiskelijamäärä on vaihdellut Puulan seutuopiston 3 154 ja Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston 83 888 välillä. Yhteensä tiedonkeruuseen vastanneiden opistojen brutto-opiskelijamäärä oli 265 777, mikä kertoo opiskelijamäärän laskusta vuoteen 2020 verrattuna.

Netto-opiskelijamäärä eli kurssilaisia yhteensä oli 116 995, mikä on 44 prosenttia brutto-opiskelijamäärästä. Kansalaisopistojen kurssille on netto-opiskelijamäärän mukaan osallistunut kaikkiaan 5 prosenttia tiedonkeruuseen osallistuneiden opistojen toimialueiden asukkaista. Vaihteluväli opistoissa oli 3–23 prosenttia. Tämä kuvastaa kuntien ja kansalaisopistojen välisiä eroja. Opiskelijoiden kirjaaminen erilaisiin tilaisuuksiin ja luentoihin vaihtelee, joten netto-opiskelijamäärät eivät tältä osin ole täysin verrannollisia opistojen välillä. Lisäksi valtionosuusrahoituksen vahvistettu opetustuntimäärä vaikuttaa merkittävästi kansalaisopistojen opetustarjonnan laajuuteen ja palveluiden saatavuuteen. Kuviossa on esitetty opistoittain brutto- ja netto-opiskelijamäärät vuonna 2021.

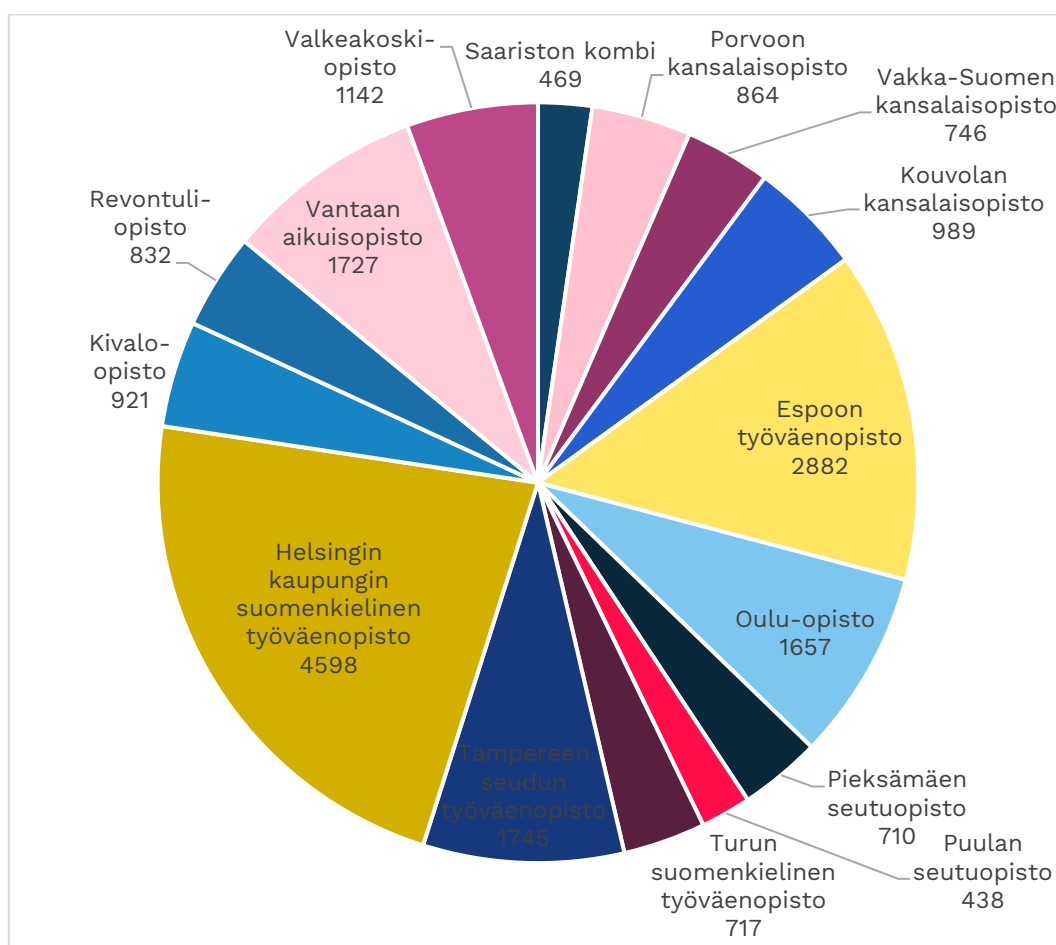

Kuvio. Brutto-opiskelijoiden ja netto-opiskelijoiden lukumäärä opistoittain

Opistojen kokonaistuntimäärä yhteensä vuonna 2021 oli 448 716. Ilman kotoutumissuunnitelmaan hyväksyttyä koulutusta valtionosuusrahoitukseen oikeuttavia opetustunteja kansalaisopistoilla on toteutunut yhteensä 432 435, mikä on 96 prosenttia opistojen kokonaistuntimäärästä. Keskimäärin opetustuntimäärä opistoilla on ollut kaikkiaan 29 914.

Kaikissa kansalaisopistoissa yhteensä opetustunteja yhtä kurssia kohden on ollut keskimäärin 22. Kurssilaisia on ollut yhtä kurssia kohti koko tiedonkeruun osalta 13, vaihdellen eri opistoissa välillä 7 ja 18. Tuntimäärä yhtä henkilötyövuotta kohden on ollut yhteensä kaikkien kansalaisopistojen osalta 523 vaihdellen opistoissa välillä 425 ja 797.

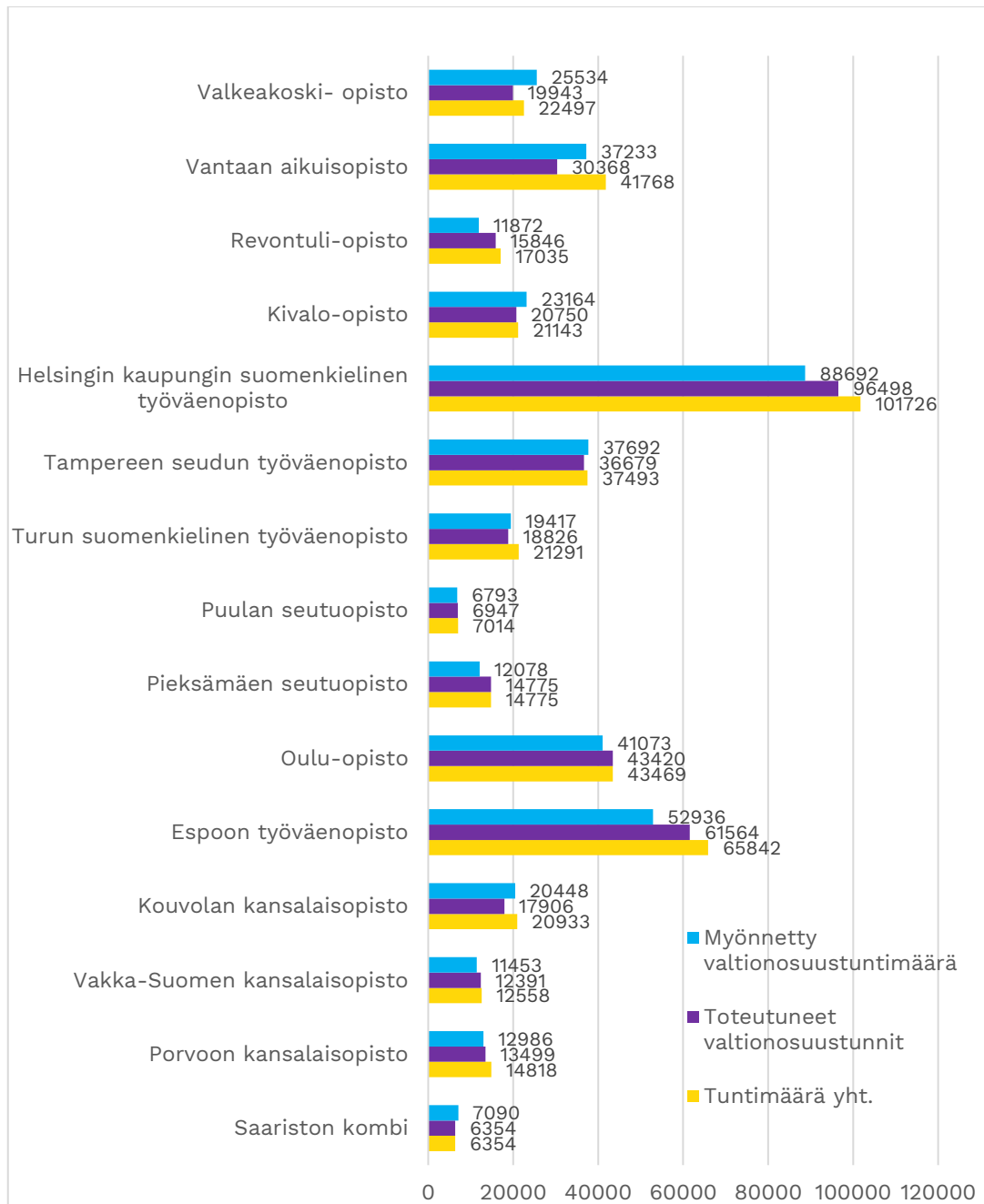
Toteutunut kurssimäärä yhteensä tiedonkeruussa oli 20 437. Jakauma opistoittain on esitetty kuviossa.

Kuvio. Toteutuneet kurssimäärät opistoittain vuonna 2021

Seuraavassa kuviossa on esitetty opistojen opetustuntimäärä yhteensä sekä valtionosuusrahoitteinen opetustuntimäärä ja toteutunut valtionosuusrahoitteinen opetustunti-

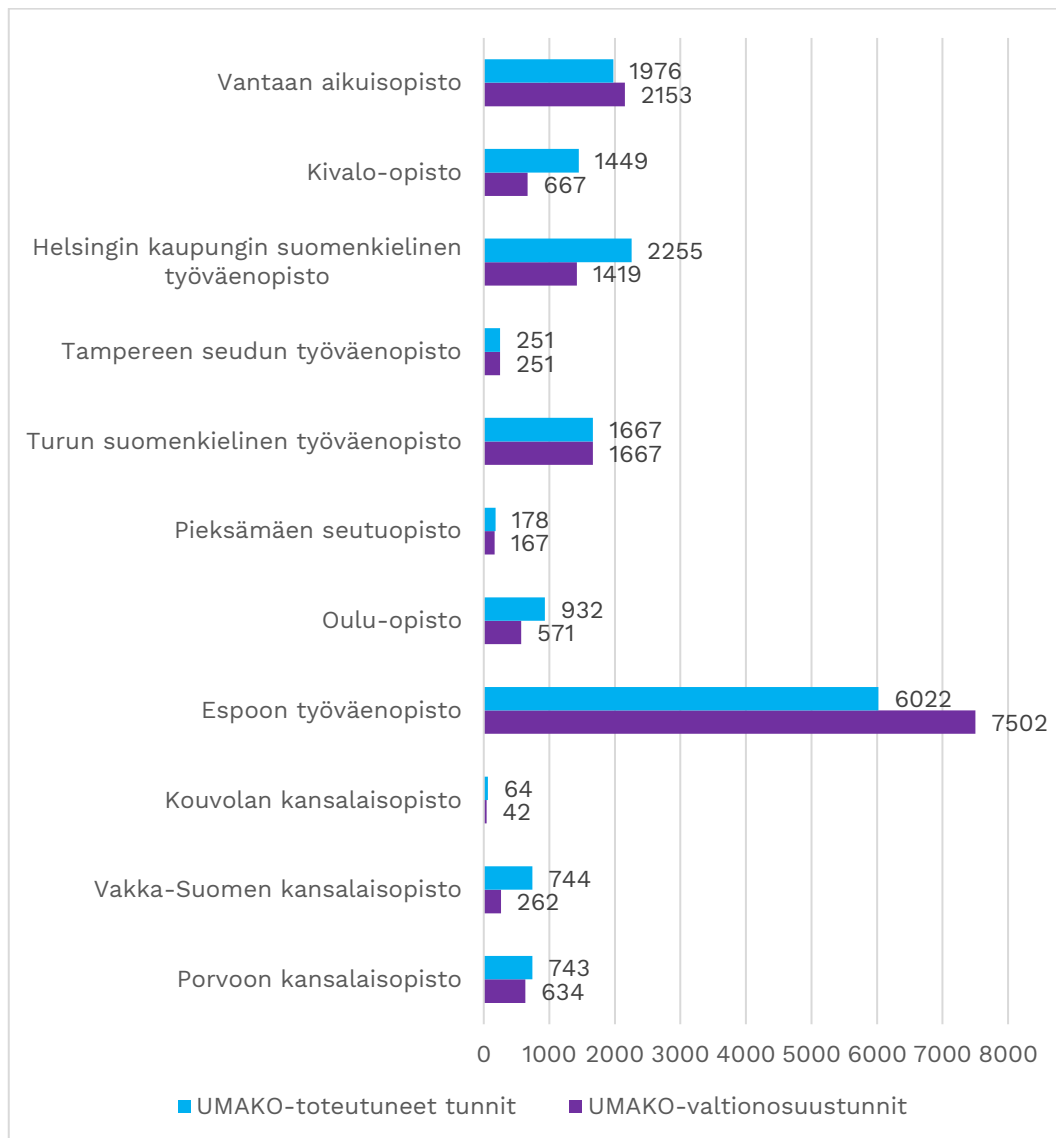
määrä. Kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen (UMAKO) valtionosuusrahoitettiset opetustunnit ja toteutuneet opetustunnit on esitetty erikseen seuraavassa kuviossa.

Kuvio. Kansalaisopistojen opetustunnit opistoittain vuonna 2021.

Kotoutumissuunnitelmaan hyväksyttyä koulutusta (UMAKO) ei ole järjestetty neljässä opistoissa vuonna 2021. Valtionosuustuntien määrä, joka rahoituksen perustana on, on

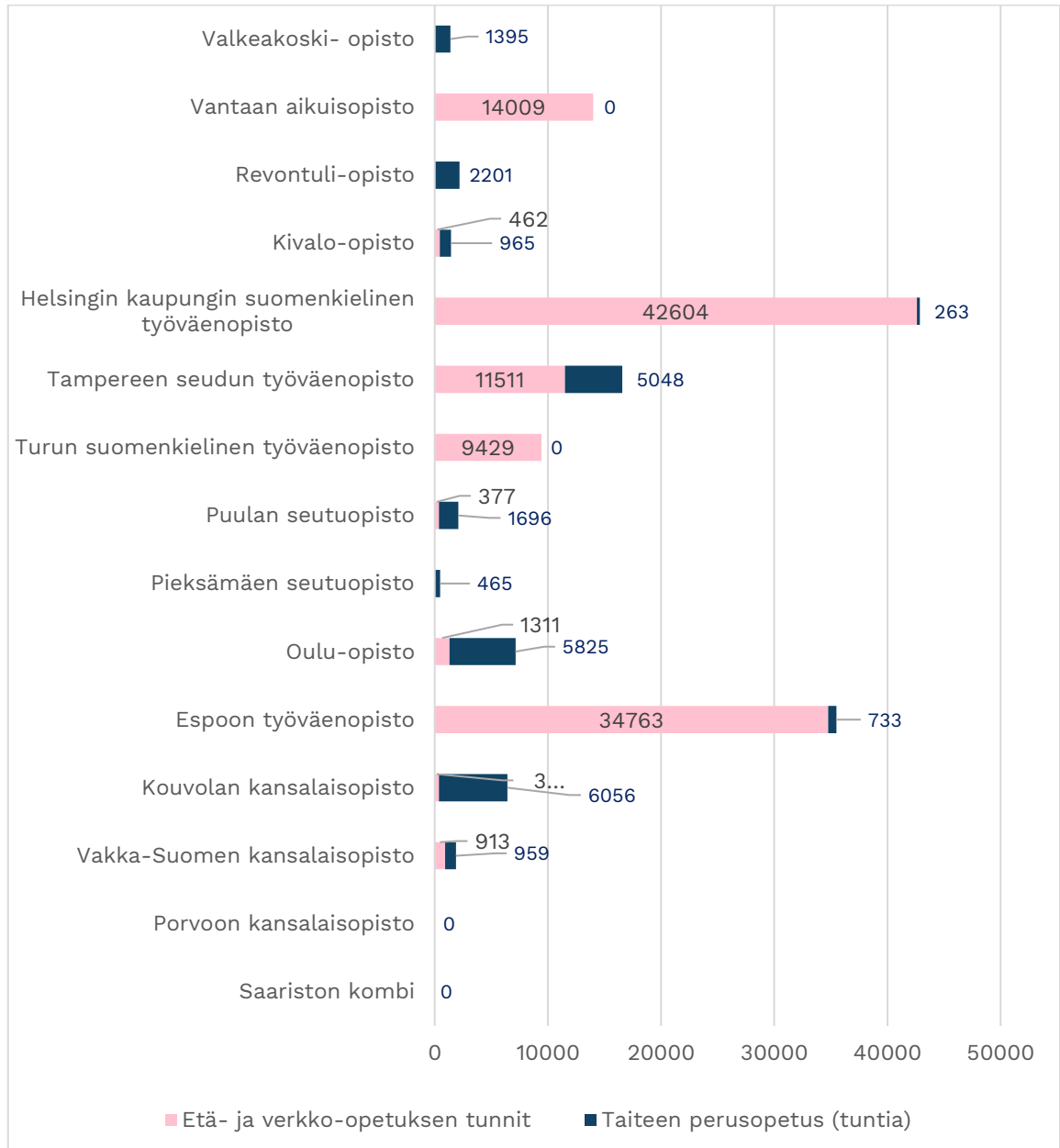
kasvanut vuodesta 2020 ja oli yhteensä 15 335, kun toteutuneiden tuntien määrä 16 281. Näiden erotus on kaventunut 946 opetustuntiin.

Kuvio. Kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen opetustuntimäärät opistoittain vuonna 2021.

Etä- ja verkko-opetuksena järjestetyt opetustuntimäärät sekä taiteen perusopetuksen tuntimäärät ovat kuviossa. Neljässä kansalaisopistossa ei järjestetty taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärä opistoissa yhteensä oli 25 606, mikä on keskimäärin 2 328 opetustuntia opetusta järjestänyttä opistoa kohden. Etä- ja verkko-

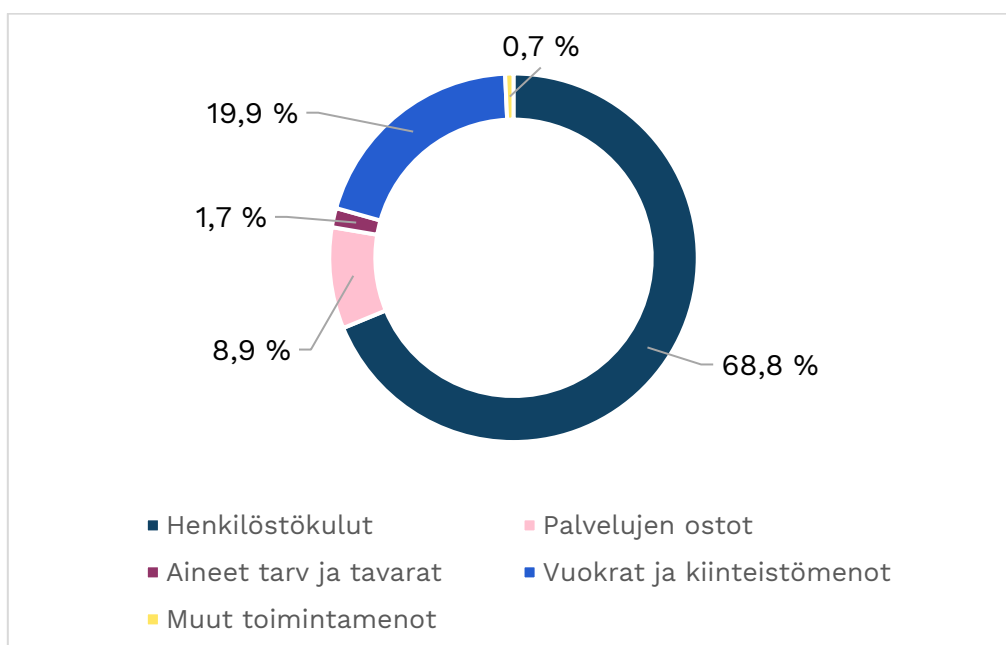
opetuksesta toteuttivat kaikki paitsi viisi opistoa; jolloin opetusta järjestäneiden yhteenlaskettu opetustuntimäärä oli 115 738, keskimäärin 11 574 opetustuntia opistoa kohden. Etä- ja verkko-opetuksen määrä kasvoi merkittävästi.

Kuvio. Etä- ja verkko-opetuksen sekä taiteen perusopetuksen opetustunnit kansalaisopistoissa vuonna 2021.

Kansalaisopistojen menot

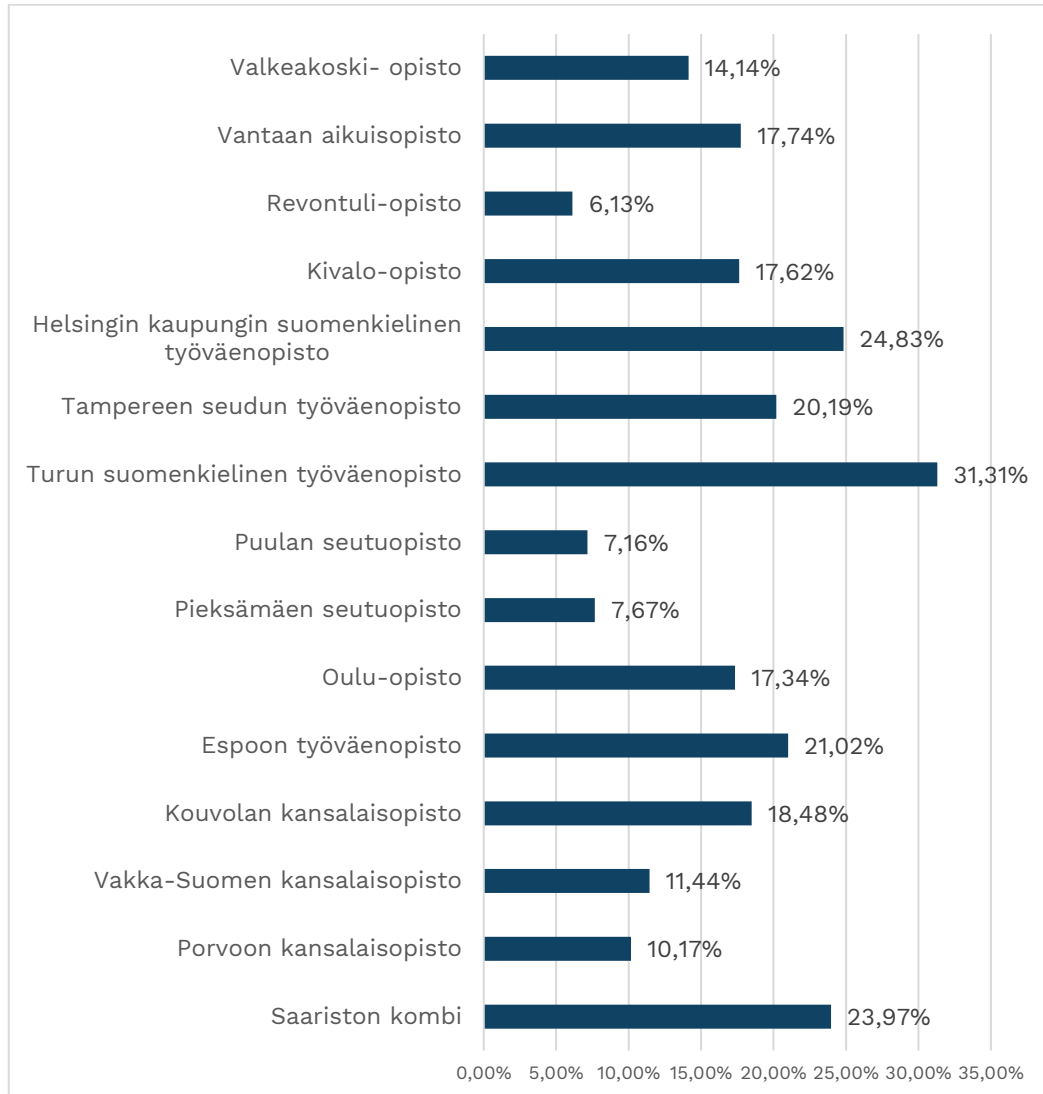
Kansalaisopistojen (15) toimintamenot olivat yhteensä 50 miljoonaa euroa. Menojakaumaa tarkasteltaessa on nähtävissä, että henkilöstökulujen (yhteensä 34,4 miljoonaa euroa) osuus kansalaisopistojen kokonaismenoista vaihteli opistoissa 48–79 prosentin välillä, kun ne olivat kaikkien opistojen osalta yhteensä 69 prosenttia. Matkakustannusten osuus vaihteli 0–8 prosentin välillä ollen 1 prosenttia opistojen yhteenlasketuista kokonaismenoista. Palveluiden ostojen osuus kokonaismenoista, yhteensä 9 prosenttia, vaihteli opistoissa 4 ja 20 prosentin välillä. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot vaihtelivat 1 ja 3 prosentin välillä ollen kaikkien opistojen osalta yhteensä 2 prosenttia. Vuokrat ja kiinteistömenot vaihtelivat opistoissa 6 ja 31 prosentin välillä, kun niiden osuus opistojen yhteenlasketuista kokonaismenoista oli n. 20 prosenttia. Tilakustannuksista muodostui toiseksi suurin kuluera kansalaisopistojen toiminnassa. Muiden toimintamenojen osuuden vaihteluväli oli 0–18 prosenttia ja opistojen kokonaismenoista lähes nolla prosenttia.

Kuvio. Toimintamenojen jakautuminen kansalaisopistoissa vuonna 2021.

Kaikkien kansalaisopistojen opetustuntikohtaiset toimintamenot yhteensä muodostivat 111 euroa, kun keskiarvo yhtä opetustuntia kohti oli 101 euroa.

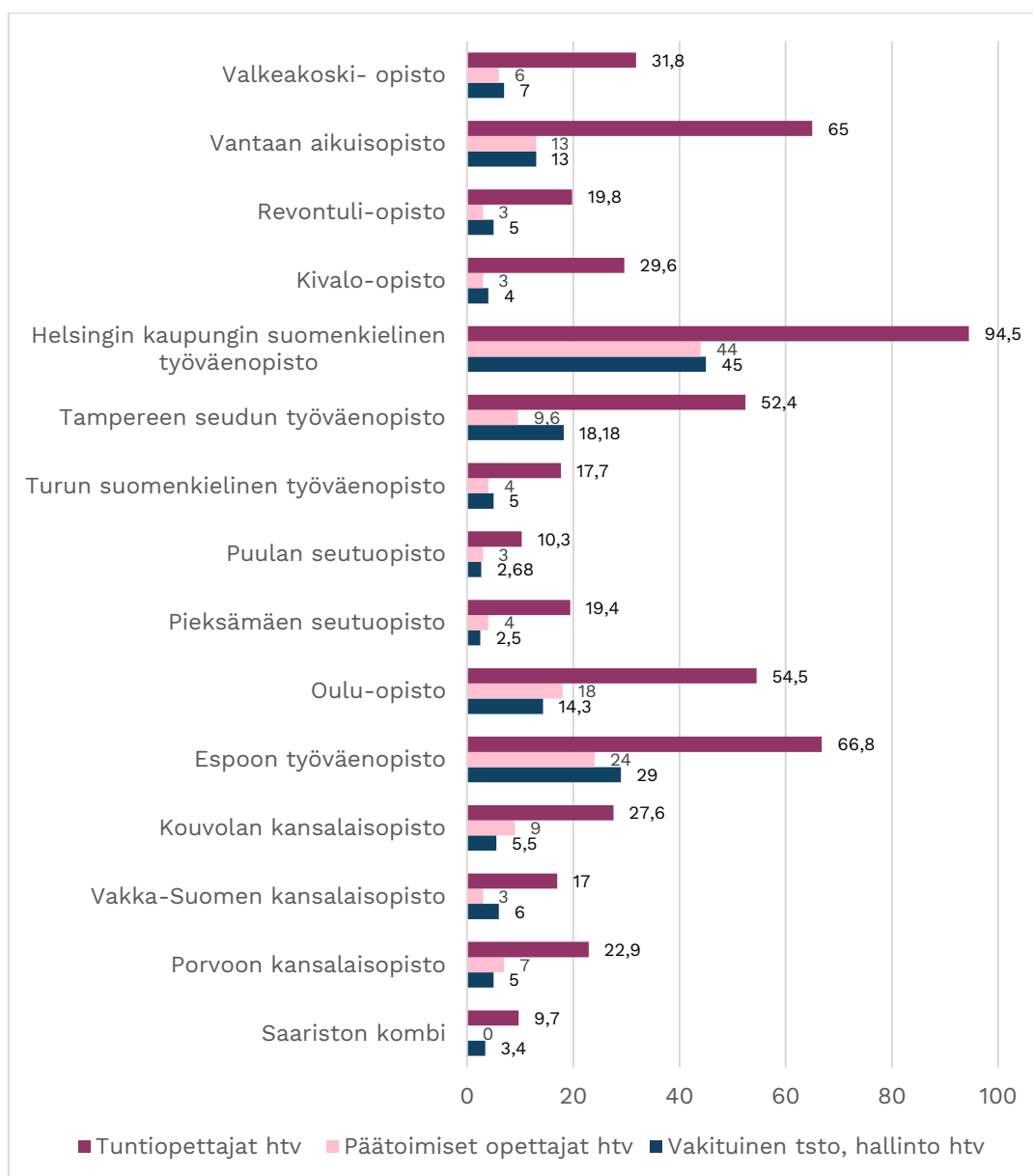
Kuviossa on esitetty kansalaisopistojen vuokrien ja kiinteistömenojen osuus toimintamenoista vuonna 2021. Tilakustannusten vaihteluväli on suuri, 6 prosentista 31 prosenttiin.

Kuvio. Opistojen vuokrien ja kiinteistömenojen osuus niiden toimintamenoista vuonna 2021.

Kansalaisopistojen tiedonkeruussa henkilöstökulut muodostivat merkittävän osan eli yli kaksi kolmasosaa kustannuksista. Henkilöstökuluihin, joita ovat palkat sivukuluineen, kohdistui kansalaisopistojen yhteenlasketuista kustannuksista 69 prosenttia ja muihin toimintamenoihin kohdistui 31 prosenttia. Henkilöstökuluista 75 prosenttia eli kolme neljäsosaa kohdistui opetukseen ja 25 prosenttia muuhun kuin opetukseen. Opetukseen kohdistuvien henkilöstökulujen osuuden vaihteluväli eri opistoilla oli 60–91 prosenttia kaikista henkilöstökuluista.

Toimintavuonna 2021 tiedonkeruuseen osallistuneiden kansalaisopistojen henkilötövuosimäärä (htv) yhteensä oli 858. Henkilötövuosien määrä jakautuu kansalaisopistoissa vakinaiseen hallintohenkilöstöön, päätoimisiin opettajiin sekä tuntiopettajiin. Vakinaisen hallintohenkilöstön htv-määrä oli 166 (keskiarvo 11/opisto), päätoimisten opettajien htv-määrä oli 151 (keskiarvo 10/opisto ja tuntiopettajien htv-määrä oli 539 (keskiarvo 36/opisto). Tuntiopettajien (ilman päätoimisia tuntiopettajia) osuus muodosti 63 prosenttia opistojen henkilötövuosimäärästä. Kuviossa on esitetty henkilötövuosien jakautuminen kansalaisopistoittain. Keskimäärin henkilötövuosimäärä opistoissa oli 57.

Kuvio. Henkilötövuosien jakautuminen kansalaisopistoissa vuonna 2021.

Eri vuosien vertailtavuutta vaikeuttavia tekijöitä ovat kilpailukyky sopimuksen ja koronaepidemian vaikutukset. Vuotta 2022 tarkasteltaessa tulee huomioida lisäksi Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset kansalaisopistojen toimintaan ja talouteen, mutta sen vaikutukset eivät vielä ole nähtävissä tässä raportissa.

Vuonna 2021 netto-opiskelijaa kohti tarkasteltuna opistojen yhteenlasketut toimintamenot yhteensä olivat 427 euroa, henkilöstömenot 294 euroa, vuokra- ja kiinteistömenot 85 euroa sekä matkakustannukset 4 euroa. Keskimäärin toimintamenot yhteensä olivat 386 euroa netto-opiskelijaa kohden. Keskimäärin henkilöstömenot olivat 263 euroa, vuokra- ja kiinteistömenot 67 euroa ja matkakustannukset 7 euroa/netto-opiskelija.

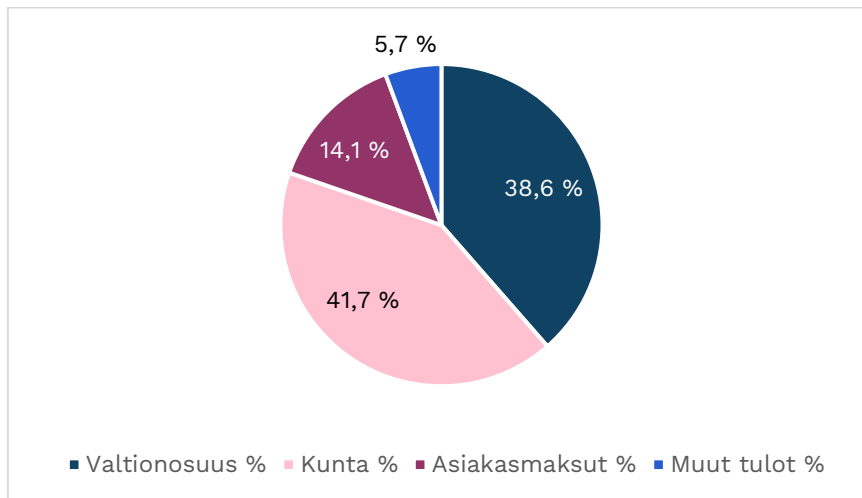
Kurssilaista eli brutto-opiskelijaa kohti opistojen toimintamenot kaikkien kansalaisopistojen osalta yhteensä olivat 188 euroa, henkilöstömenot 129 euroa, vuokra- ja kiinteistömenot 33 euroa ja matkakustannukset 2 euroa. Keskimäärin toimintamenot kurssilaista kohden olivat 194 euroa, henkilöstömenot 132 euroa, vuokra- ja kiinteistömenot 33 euroa sekä matkakulut 4 euroa.

Kansalaisopistojen tulot

Kansalaisopistojen toiminta rahoitetaan sekä valtion että kuntien tai muiden kansalaisopistojen ylläpitäjien omalla rahoituksella ja lisäksi erilaisilla muilla tuloilla, erityisesti asiakkailta, opiskelijoilta, perittävillä kurssimaksutuloilla.

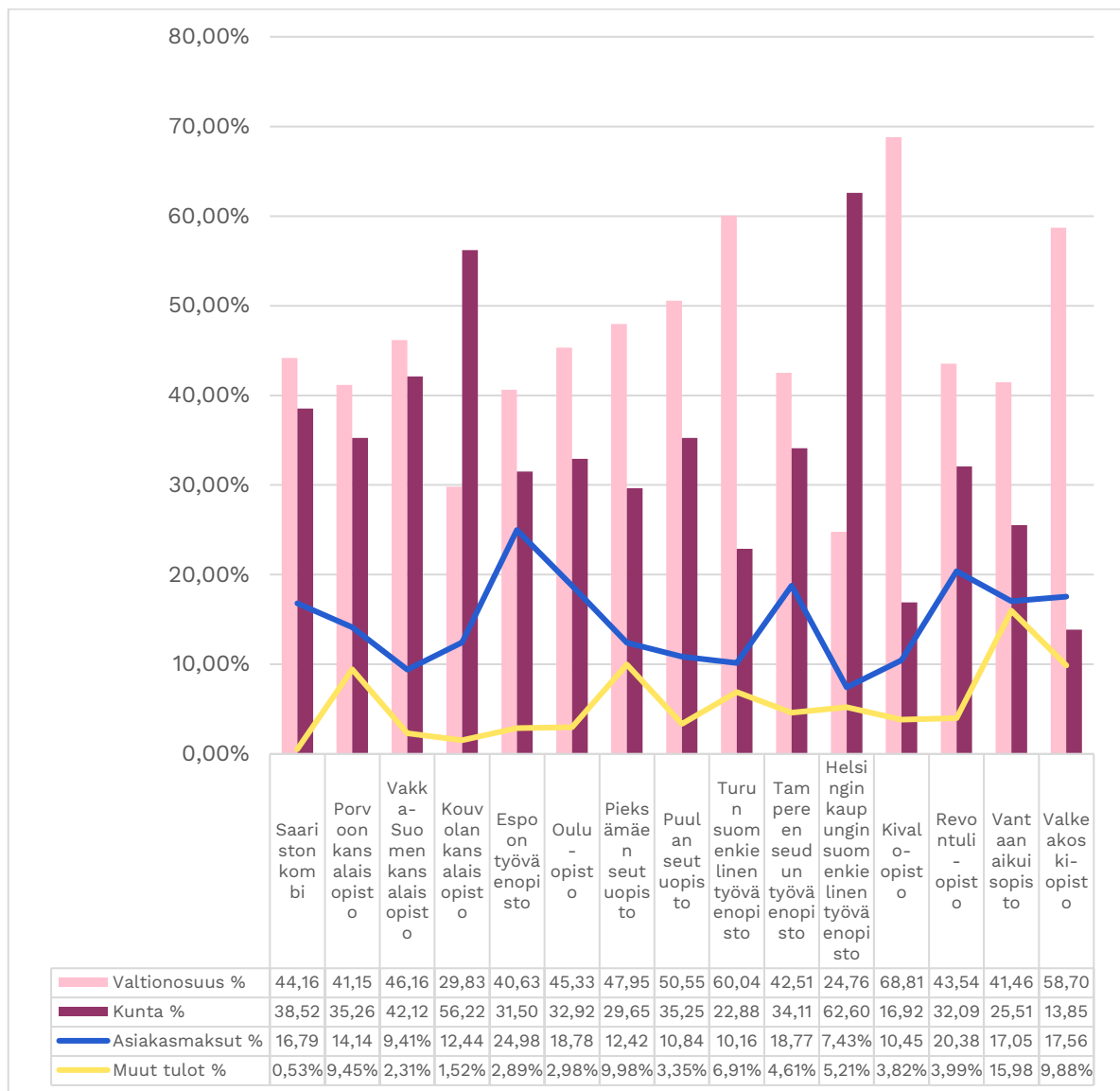
Kansalaisopistojen tiedonkeruun mukaiset yhteenlasketut tulot, 54,2 miljoonaa euroa, jakautuivat siten, että valtionosuusrahoituksen (20,9 miljoonaa euroa) osuus muodosti yli kolmasosan, 39 prosenttia ja kuntien rahoitus (22,6 miljoonaa euroa) 42 prosenttia tuloista. Asiakasmaksutulot olivat 8 miljoonaa euroa, asiakasmaksutulojen palautukset noin 378 000 euroa, muut tulot 2,5 miljoonaa euroa ja korona-avustukset vajaat 600 000 euroa.

Kansalaisopistojen tulorahoituksen jakautuminen on esitetty kuviossa. Asiakasmaksutulot sisältävät asiakasmaksutulojen palautukset ja muut tulot sisältävät myös korona-avustukset. Yhteensä kansalaisopistojen valtionosuusrahoituksen osuus opistojen toimintamenoista oli 39 prosenttia, kun kuntien oma rahoitus oli 42 prosenttia ja asiakkaiden maksutulojen osuus oli 14 prosenttia. Muiden tulojen osuus oli 6 prosenttia.

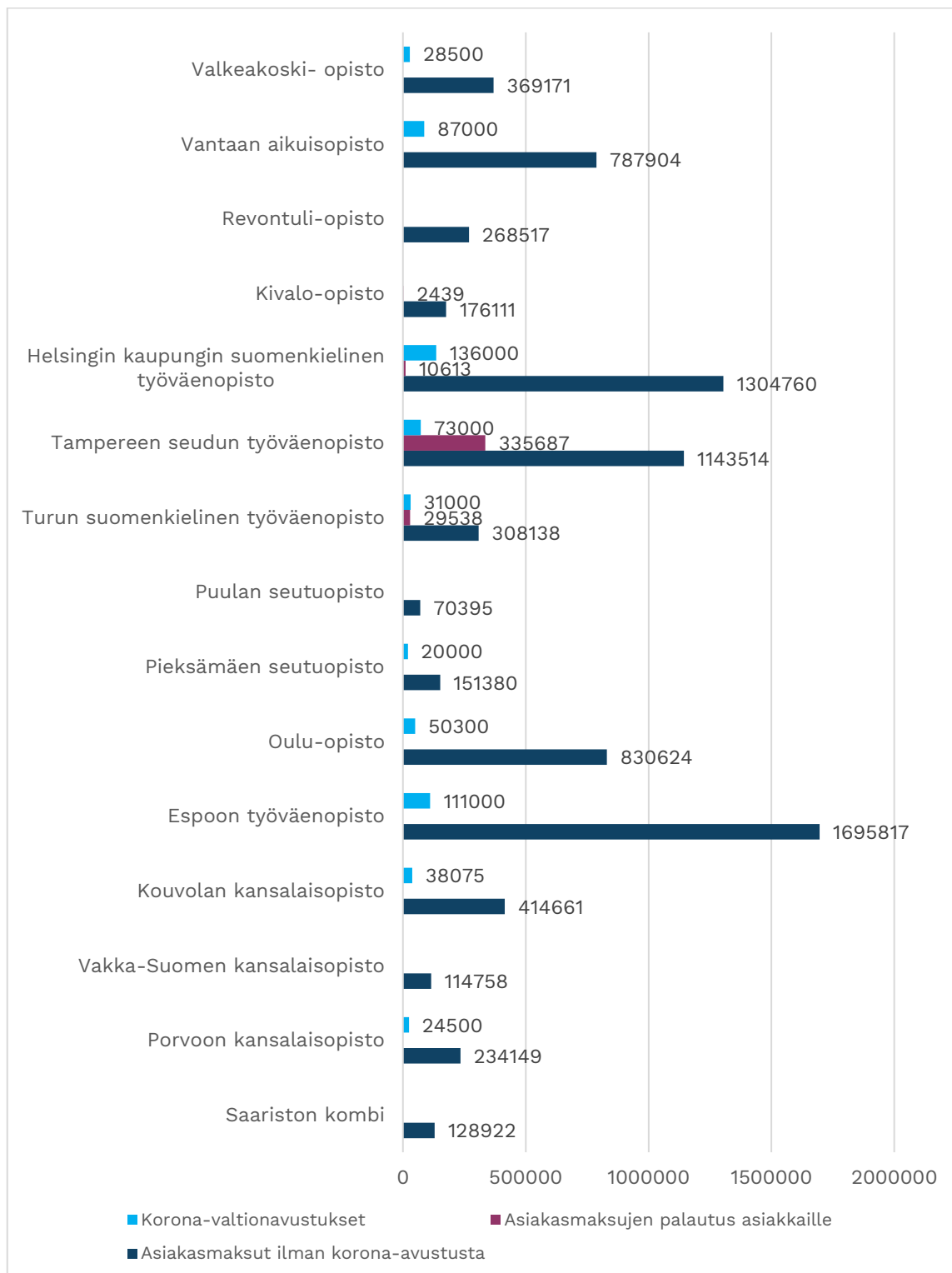
Kuvio. Rahoituksen jakautuminen vuonna 2021 tiedonkeruussa olleilla kansalaisopistoilla.

Kansalaisopistojen tulojen jakauma on esitetty seuraavassa kuviossa. Asiakasmaksutulot sisältävät myös asiakasmaksutulojen palautukset. Muut tulot sisältävät myös korona-avustukset. Valtionosuusrahoitus on ollut alhaisin Helsingin kaupungin suomenkielisellä työväenopistolla ja korkein Kivalo-opistolla. Vastaavasti kunnan rahoitus on ollut alhaisin Kivalo-opistolla ja korkeimmillaan Helsingissä. Myös muun rahoituksen osuuksissa on opistokohtaista vaihtelua.

Kuvio. Kansalaisopistojen tulojen jakautuminen (%): Valtionosuus, kunnan rahoitus, asiakasmaksutulot ja muut tulot vuonna 2021.

Vuosi 2021 oli poikkeuksellinen asiakasmaksujen ja valtionavustusten osalta. Seuraavassa kuviossa on esitetty opistoittain asiakasmaksutulot, niiden palautukset sekä valtion myöntämät korona-avustukset, jotka näyttäytyivät koronapandemian vaikutusten vuoksi eri tavoin opistoissa. Kansalaisopistojen ylläpitäjät määrittivät itsenäisesti asiakasmaksuja koskevat periaatteet.

Kuvio. Kansalaisopistojen asiakasmaksutulot, niiden palautukset ja saadut valtionavustukset koronapandemian vaikutuksiin (euroa).

Rahoitus opetustuntia, kurssilaista ja netto-opiskelijaa kohden tarkasteltuna sisältää valtionosuuden, kuntien rahoituksen, asiakasmaksutulot, jotka sisältävät myös maksutulosten palautukset sekä muut tulot, jotka sisältävät myös korona-avustukset.

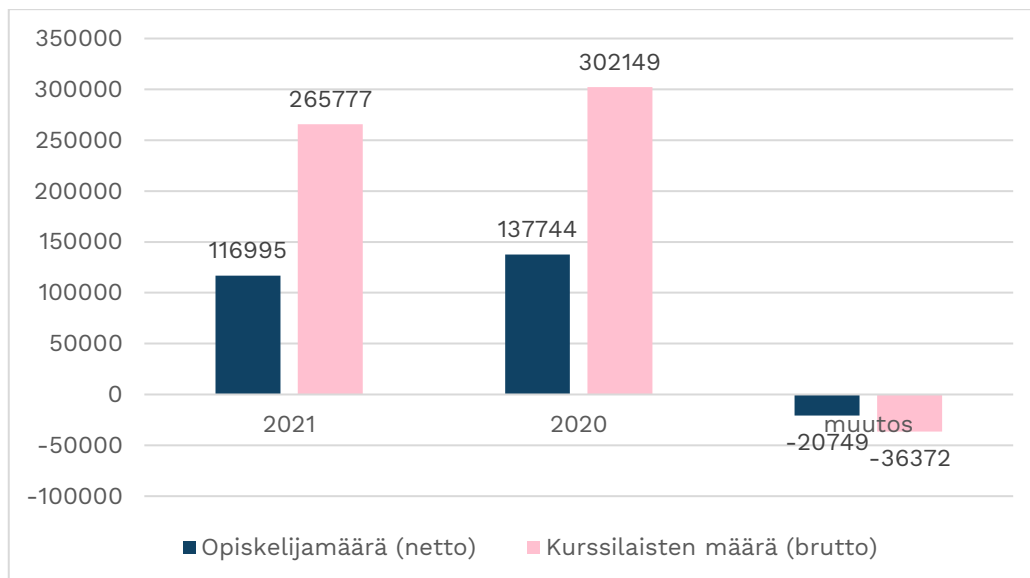
Opistojen yhteenlaskettuja tietoja tarkasteltaessa tuntimäärää kohden valtionosuusrahoitus oli 47 euroa/opetustunti, kun kuntarahoitus oli 50 euroa/opetustunti. Asiakasmaksutulosten osuus oli 17 euroa/opetustunti ja muiden tulojen osuus oli 7 euroa/opetustunti, jolloin tulorahoitus opetustuntia kohti muodostui 121 euroksi. Keskimäärin tulorahoitus oli 110 euroa/opetustunti.

Kurssilaista (brutto-opiskelija) kohti kaikkien opistojen osalta valtionosuusrahoitus oli 79 euroa ja kunnan oma rahoitus 85 euroa. Asiakasmaksutulosten osuus oli 29 euroa ja muiden tulojen osuus 12 euroa. Yhteensä yhtä kurssilaista kohti rahoitus oli kansalaisopistoilla yhteensä 204 euroa ja keskimäärin 210 euroa.

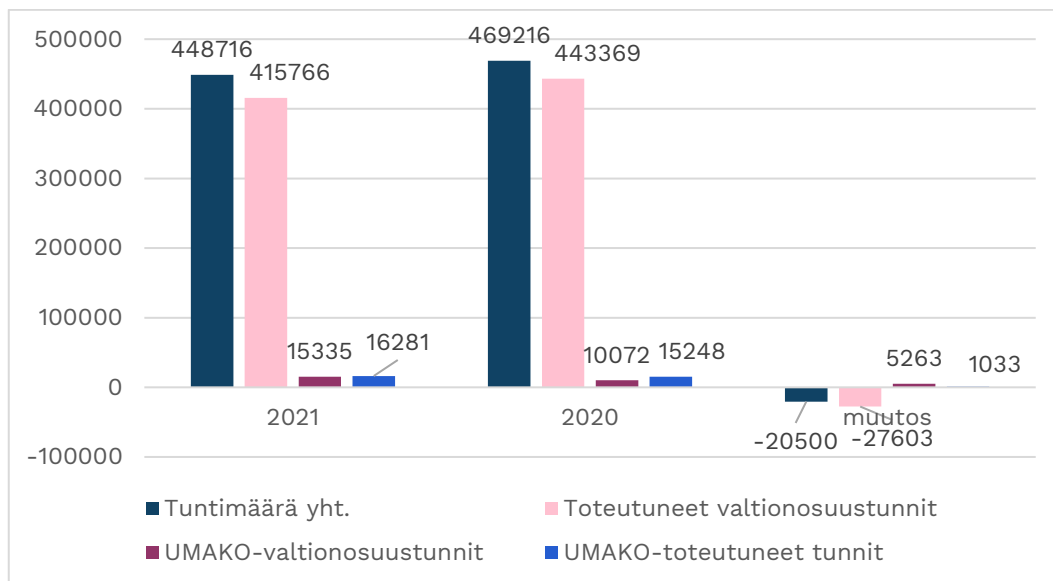
Netto-opiskelijaa kohden valtionosuusrahoitus oli 179 euroa ja kuntarahoitus 193 euroa. Asiakasmaksutulosten osuus oli 65 euroa ja muiden tulojen osuus 26 euroa. Yhteensä rahoitus netto-opiskelijaa kohden oli 463 euroa tarkasteltuna opistoja yhteensä. Keskiarvo oli 422 euroa netto-opiskelijaa kohden.

Seuraavissa taulukoissa on esitetty muutoksia vuoden 2020 toiminta- ja talousraportin tietoihin nähden yhteensä kaikkien tiedonkeruuseen osallistuneiden kansalaisopistojen osalta.

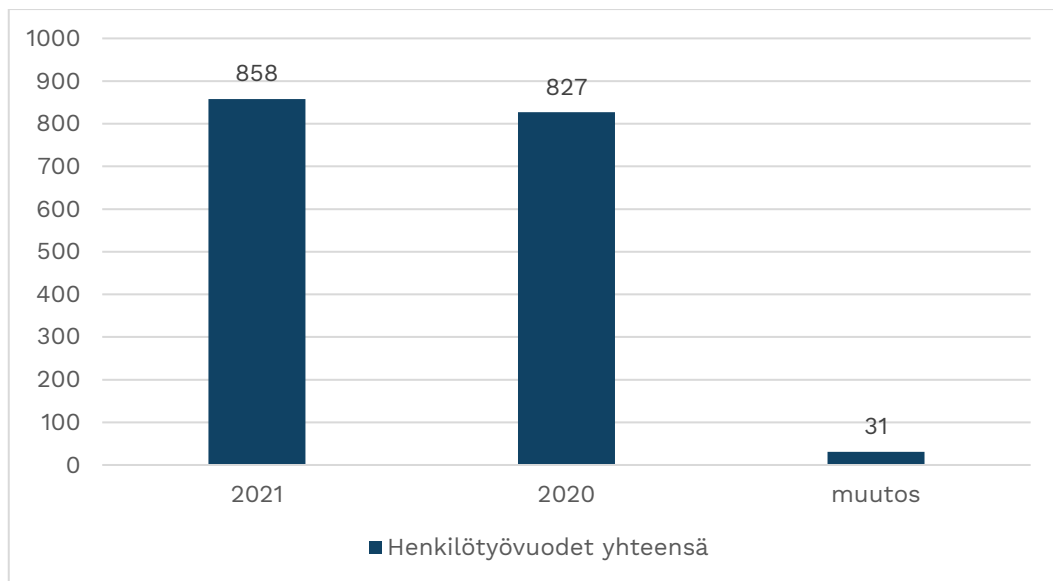
Taulukko. Osallistujamäärien muutos 2020–2021

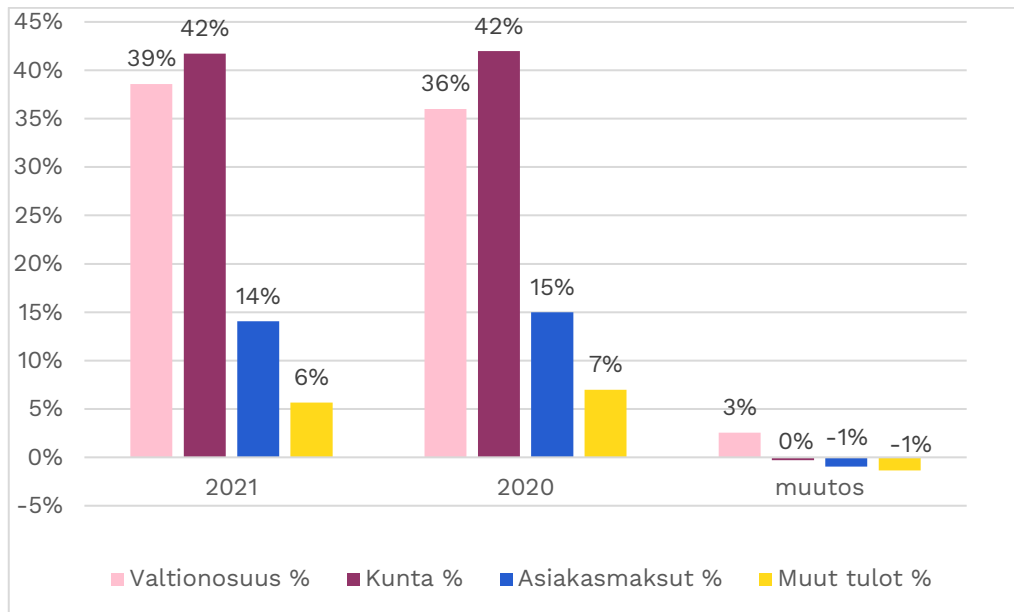
Taulukko. Opetustuntimäärän muutos 2020–2021

Taulukko. Henkilötyövuosien muutos 2020–2021

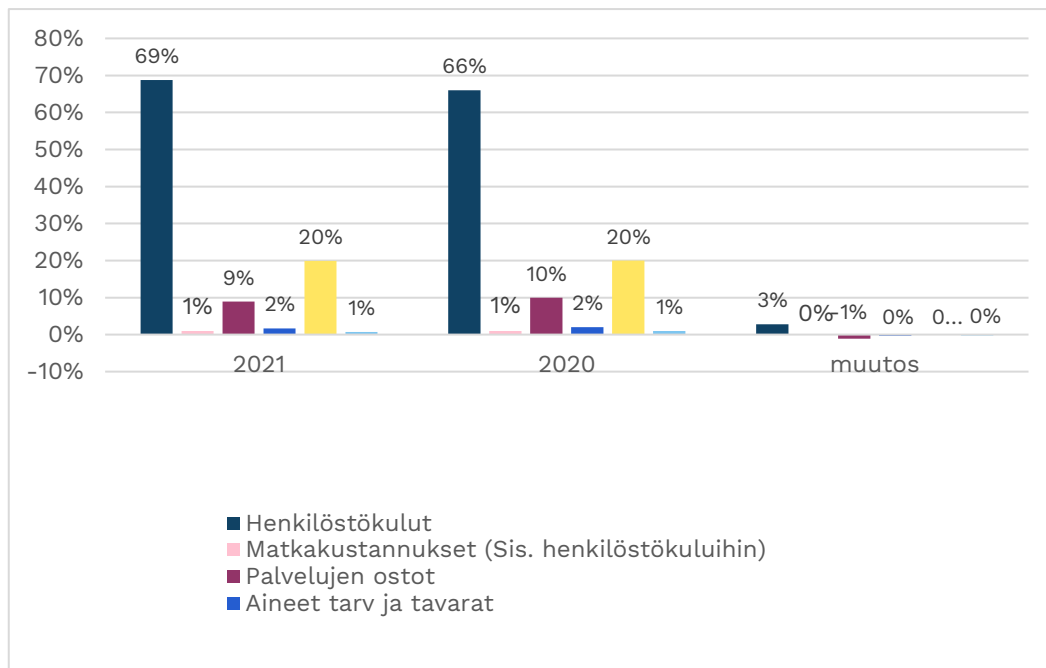

Taulukko. Tulojakauman (%) muutos 2020–2021

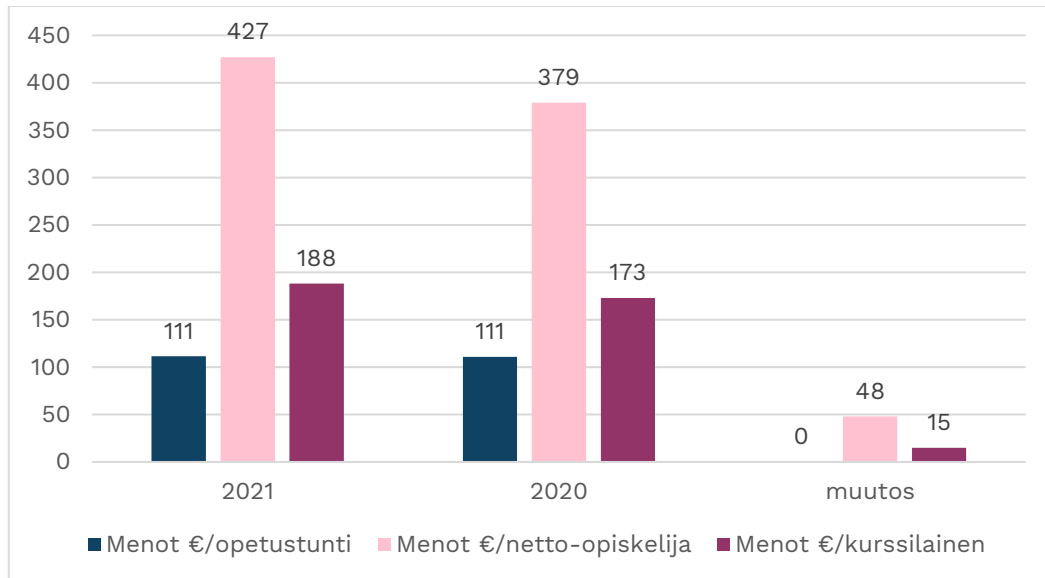

Tulot sisältävät maksutulojen palautukset ja korona-avustukset.

Taulukko. Toimintamenojakauman (%) muutos 2020–2021

Taulukko. Menot (euroa) opetustuntia, netto-opiskelijaa ja kurssilaista (brutto-opiskelija) kohti.

Liitteet

LIITE 1. Tiedonkeruuseen osallistuneet kansalaisopistot

LIITE 2. Tiedonkeruutaulukko

LIITE 1. Tiedonkeruuseen osallistuneet kansalaisopistot

Opiston ylläpitäjä	Opiston nimi
Pargas stad	Saariston Kombi (Saariston kansalaisopisto + Väståbolands medborgarinstitut)
Porvoon kaupunki	Porvoon kansalaisopisto
Laitilan kaupunki	Vakka-Suomen kansalaisopisto
Kouvolan kaupunki	Kouvolan kansalaisopisto
Koulutuskuntayhtymä Omnia	Espoon työväenopisto
Oulun kaupunki	Oulu-opisto
Pieksämäen kaupunki	Pieksämäen seutuopisto
Turun kaupunki	Turun suomenkielinen työväenopisto
Joutsan kunta	Puulan seutuopisto
Tampereen kaupunki	Tampereen seudun työväenopisto
Helsingin kaupunki	Helsingin kaupungin suomenkielinen työväenopisto
Kemin kaupunki	Kivalo-Opisto
Kittilän kunta	Revontuli-Opisto
Vantaan kaupunki	Vantaan aikuisopisto
Valkeakosken kaupunki	Valkeakoski-opisto

LIITE 2. Tiedonkeruutaulukko.

Seuraavalla sivulla kansalaisopistojen tiedot vuodelta 2021.

	Saariston koi	Porvoon kant	Vakka-Suom	Kouvolaan kai	Espoon työv	Oulu-opisto	Pieksämäen	Puulan seutu	Turun suomet	Tampereen	Helsingin kaupin	Kivalo-opist	Revontuli-op	Vantaan aiku	Valkeakoski-
Väestömäärä 31.12.2021	15457	55996	30827	80454	297132	205489	17253	11870	195137	277756	656920	33672	16499	239206	80892
Toiminta-alueen pinta-ala	882	883	3959	2883	312	3817	1836	2807	243	2014	719	3729	29069	240	2800
Toimipaikka	139	80	99	57	70	95	82	77	16	72	74	84	109	66	123
Henkilövuodet yhteensä	13,1	34,9	26,3	42,1	119,8	86,8	28,4	15,98	26,7	80,18	183,5	36,4	27,8	91	44,8
Vakituihin tsto. hallinto htv	3,4	5	6	5,5	29	14,3	2,5	2,68	5	18,18	45	4	5	13	7
Päätoimiset opettajat htv	0	7	3	9	24	18	4	3	4	9,6	44	3	3	13	6
Tuntiohjelmat htv	9,7	22,9	17	27,6	66,8	54,5	19,4	10,3	17,7	52,4	94,5	29,6	19,8	65	31,8
Tuntimäärä yht.	6354	14818	12558	20933	65842	43469	14775	7014	21291	37493	101726	21143	17035	41768	22497
Toteutuneet valtionosuustunnit	6354	13499	12391	17906	61564	43420	14775	6947	18826	38679	96498	20750	15846	30368	19943
UMAKO-valtionosuustunnit		634	262	42	7502	571	167		1667	251	1419	667		2153	
UMAKO-toteutuneet tunnint		743	744	64	6022	932	178		1667	251	2255	1449		1976	
Myönnetty valtionosuustuntimäärä	7090	12986	11453	20448	52936	41073	12078	6793	19417	37692	88692	23164	11872	37233	25534
Vos-tuntien osuus %	100,00 %	91,10 %	98,67 %	85,54 %	93,50 %	99,89 %	100,00 %	99,04 %	88,42 %	97,83 %	94,86 %	98,14 %	93,02 %	72,71 %	88,65 %
Etä- ja verkko-opetuksen tunnint			913	359	34763	1311		377	9429	11511	42604	462		14009	
Taiteen perusopetus (tuntia)	0	0	959	6056	733	5825	465	1696	0	5048	263	965	2201	0	1395
Opiskelijämäärä (netto)	1999	5377	4379	4868	18257	11547	3737	1563	5496	10895	18444	4481	3876	15744	6332
Kursillaisten määrä (brutto)	4487	9178	8323	9377	40909	17292	7862	3154	8042	26851	83888	7914	7879	20426	10195
Toteutuneet kurssimäärät (kpl)	469	864	746	989	2882	1657	710	438	717	1745	4598	921	832	1727	1142
Valtionosuuskurssit	469	818	740	957	2838	1647	710	437	700	1617	4442	899	752	1428	1051
Tunti/kurssi keskiarvo	13,5	17,2	16,8	21,2	22,8	26,2	20,8	16,0	29,7	21,5	22,1	23,0	20,5	24,2	19,7
Opiskelijat/kurssi keskiarvo	4,3	6,2	5,9	4,9	6,3	7,0	5,3	3,6	7,7	6,2	4,0	4,9	4,7	9,1	5,5
Tunteja/henkilövuosi	485,0	424,6	477,5	497,2	549,6	500,8	520,2	438,9	797,4	467,6	554,4	580,9	612,8	459,0	502,2
Kurssilaiset/kurssimäärä	9,6	10,6	11,2	9,5	14,2	10,4	11,1	7,2	11,2	15,4	18,2	8,6	9,5	11,8	8,9
Taloudelliset tiedot															
Henkilöstökulut (sis. sivukulut)	289145	1137290	881910	1352405	4716501	2753161	923530	483743	1251889	2941917	10438482	1184679	1025144	3421407	1591390
*opetus	172911	691697	678392	818238	3592706	2355315	843976	377300	110731	1896410	7408475	1018734	622514	2831139	1275492
*muut	116234	445593	203518	533909	1123795	397846	79554	106443	144759	1045507	3030007	165945	402630	590268	315898
Palvelujen ostot	50366	320886	122369	470769	237082	834552	169334	66635	152002	408610	699600	152358	267046	311797	182289
Aineet, tarv. ja tavarat	14059	16144	18238	49816	121316	61240	19405	13736	67881	76130	255661	17848	17993	66109	26142
Vuokrat ja kiinteistömenot	144993	168327	139451	426153	1365877	767294	93221	43848	673801	868951	3777340	290148	87900	819723	297257
Muut toimintamenot	106401	12775	57481	6549	58738	7677	9835	4575	6264	8858	40977	1401	36552	1580	4726
Menot yhteensä	604964	1655422	1219449	2305434	6499514	4442392,4	1215325	612537	2151837	4304466	15212060	1646434	1434635	4620616	2101804
Toimintaympäristön vaikutukset taloudelliseen toteumaan															
Menot yhteensä	604964	1655422	1219449	2305434	6499514	4442392,4	1215325	612537	2151837	4304466	15212060	1646434	1434635	4620616	2101804
Muut Menot															
Matkakulut (Ovtes)	11008	26229	23281	20546	70049	29416	29574	29574	4239	15434	3987	48324	111225	18514	57321
Tilakustannukset yhteensä	144993	190432	134047	427898	1365877	728407	93221	43848	487311	931357	4114900	303856	87900	819723	295592
Vuokratmenot	144993	155150	139451	427898	1365877	767294	93221	43848	397569	841328	3777340	290148	87900	819723	206240
Josta sisäiset vuokrat*	67519	132337	22315	420607	735246	86707	8361	397569	830497	3756766	130017	25500	819723	157124	157124
Josta ulkoiset vuokrat	77474	22412	111729	7291	1365877	32084	4319	35486	0	10831	20153	160131	62400	0	49116
Kiinteistömenot		35282	137697			0	116439			140053	357058			0	
Henkilöstökulut	47,80 %	68,70 %	72,32 %	58,66 %	72,57 %	62,23 %	75,99 %	78,97 %	58,18 %	68,35 %	68,62 %	71,95 %	71,46 %	74,05 %	75,72 %
Matkakustannukset (Sis. henkilöstök)	1,82 %	1,58 %	1,91 %	0,89 %	0,00 %	1,58 %	2,42 %	4,83 %	0,20 %	0,36 %	0,03 %	2,94 %	7,75 %	0,40 %	2,73 %
Palvelujen ostot	8,33 %	19,38 %	10,03 %	20,42 %	3,65 %	18,86 %	13,93 %	10,88 %	7,06 %	9,49 %	4,60 %	9,25 %	18,61 %	6,75 %	8,67 %
Aineet tarv ja tavarat	2,32 %	0,98 %	1,50 %	2,16 %	1,87 %	1,38 %	1,60 %	1,24 %	3,15 %	1,77 %	1,68 %	1,08 %	1,25 %	1,43 %	1,24 %
Vuokrat ja kiinteistömenot	23,97 %	10,17 %	11,44 %	18,48 %	21,02 %	17,34 %	7,67 %	7,16 %	31,31 %	20,19 %	24,83 %	17,62 %	6,13 %	17,74 %	14,14 %
Muut toimintamenot	17,59 %	0,77 %	4,71 %	0,28 %	0,90 %	0,17 %	0,81 %	0,75 %	0,29 %	0,21 %	0,27 %	0,09 %	2,55 %	0,03 %	0,22 %
Yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,01 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

KANSALAIPOISTOJEN TOIMINTA JA TALOUS 2021

	Saariston koi Porvoon kani	Vakka-Suom	Kouvolaan kai	Espoon työvä	Oulu-opisto	Pieksämäen	Puulan seutu	Turun suome	Tampereen s	Helsingin kaupun	Kivalo-opist	Revontuli-op	Vantaan aiku	Valkeakoski-
Henkilöstöjen jaksaminen toiminnittain														
Henkilöstökulut	289145	1137290	881910	1352405	4716501	2753161	9235330	483743	1251889	2941917	10438482	1184679	1025144	3421407
Opetus	59,80 %	60,82 %	76,92 %	60,50 %	76,17 %	85,55 %	91,39 %	78,00 %	88,44 %	64,46 %	70,97 %	85,99 %	60,72 %	82,75 %
Muut	40,20 %	39,18 %	23,08 %	39,48 %	23,83 %	14,45 %	8,61 %	22,00 %	11,56 %	35,54 %	29,03 %	14,01 %	39,28 %	17,25 %
Tunnuslukujamenot/tunti														
Menot €/opetustunti	95,2	111,7	97,1	110,1	98,7	101,8	82,3	87,3	101,1	114,8	149,5	77,9	84,2	110,6
Henkilöstökulut €/tunti	45,5	76,8	70,2	64,6	71,6	63,3	62,5	69,0	58,8	78,5	102,6	56,0	60,2	81,9
Vuokra- ja kiinteistömenot €/tunti	22,8	11,4	11,1	20,4	20,7	17,7	6,3	6,3	31,6	23,2	37,1	13,7	5,2	19,6
Matkat €/tunti	1,7	1,8	1,9	1,0	0,0	1,6	2,0	4,2	0,2	0,4	0,0	2,3	6,5	0,4
Tunnuslukujamenot/netto-opiskelija														
Menot €/netto-opiskelija	302,6	307,9	278,5	473,6	356,0	383,1	325,2	391,9	391,5	395,1	824,8	367,4	370,1	293,5
Henkilöstökulut €/netto-opiskelija	144,6	211,5	201,4	277,8	258,3	238,4	247,1	309,5	227,8	270,0	566,0	264,4	264,5	217,3
Vuokra- ja kiinteistömenot €/netto-opiskelija	72,53	31,31	31,85	87,54	74,81	66,45	24,95	28,05	122,60	79,76	204,80	64,75	22,68	52,07
Matkat €/netto-opiskelija	5,5	4,9	5,3	4,2	0,0	6,1	7,9	18,9	0,8	1,4	0,2	10,8	28,7	1,2
Tunnuslukujamenot/kurssilainen														
Menot €/kurssilainen	134,8	180,4	146,5	245,9	158,9	255,8	154,6	194,2	267,6	160,3	181,3	208,0	182,1	226,2
Henkilöstökulut €/kurssilainen	64,4	123,9	106,0	144,2	115,3	159,2	117,5	153,4	155,7	109,6	124,4	149,7	130,1	167,5
Vuokra- ja kiinteistömenot €/kurssilainen	32,3	18,3	16,8	45,4	33,4	44,4	11,9	13,9	83,8	32,4	45,0	36,7	11,2	40,1
Matkat €/kurssilainen	2,5	2,9	2,8	2,2	0,0	4,1	3,7	9,4	0,5	0,6	0,0	6,1	14,1	0,9
Rahoitus														
Valtiosuus	339057	681213	562947	993943	2758108	2005416	584628	328230	1645979	1829948	4312195	1143572	573641	1915516
Kunta	295770	583680	513605	1873331	2138441	1456246	361538	228890	627168	1468069	10893866	281193	422800	1178829
Asiakasmaksut ilman korona-avustusta	128922	234149	114758	414661	1695817	830624	151380	70395	308138	1143514	1304760	176111	268517	787904
Asiakasmaksujen palautus asiakkaille	4079	131880	28139	12417	85167	81338	101729	21742	158500	125622	770823	63480	52509	651367
Korona-avustukset	24500			38075	111000	50300	20000		31000	73000	136000	0		87000
Tulot yhteensä M€	767828	1655422	1219449	3332427	6788533	4423924	1219275	649257	2741247	4304466	17413031	1661917	1374667	4620616
Valtiosuus %	44,16 %	41,15 %	46,16 %	29,83 %	40,63 %	45,33 %	47,95 %	50,55 %	60,04 %	42,51 %	24,76 %	68,81 %	43,54 %	41,46 %
Kunta %	38,52 %	35,26 %	42,12 %	56,22 %	31,50 %	32,92 %	29,65 %	35,25 %	22,88 %	34,11 %	62,60 %	16,92 %	32,09 %	25,51 %
Asiakasmaksut %	16,79 %	14,14 %	9,41 %	12,44 %	24,98 %	18,78 %	12,42 %	10,84 %	10,16 %	18,77 %	7,43 %	10,45 %	20,38 %	17,05 %
Muut tulot %	0,53 %	9,45 %	2,31 %	1,52 %	2,89 %	2,98 %	9,98 %	3,35 %	6,91 %	4,61 %	5,21 %	3,82 %	3,99 %	15,98 %
Yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Tunnuslukujatulo/tunti														
Valtiosuus €/tunti	53,4	46,0	44,8	47,5	41,9	46,1	39,6	46,8	77,3	48,8	42,4	54,1	33,7	45,9
Kunta €/tunti	46,5	39,4	40,9	89,5	32,5	33,5	24,5	32,6	29,5	39,2	107,1	13,3	24,8	28,2
Asiakasmaksut €/tunti	20,3	15,8	9,1	19,8	25,8	19,1	10,2	10,0	13,1	21,5	12,7	8,2	15,8	18,9
Muut tulot €/tunti	0,6	10,6	2,2	2,4	3,0	3,0	8,2	3,1	8,9	5,3	8,9	3,0	3,1	17,7
Yhteensä	120,8	111,7	97,1	159,2	103,1	101,8	82,5	92,6	128,8	114,8	171,2	78,6	77,3	110,6
Tunnuslukujatulo/kurssilainen														
Valtiosuus €/kurssilainen	75,6	74,2	67,6	106,0	67,4	116,0	74,4	104,1	204,7	68,2	51,4	144,5	72,8	93,8
Kunta €/kurssilainen	65,9	63,6	61,7	199,8	52,3	129,9	46,0	72,6	78,0	54,7	35,5	57,7	57,7	28,6
Asiakasmaksut €/kurssilainen	28,7	25,5	13,8	44,2	41,5	48,0	19,3	22,3	34,6	30,1	15,4	21,9	34,1	38,6
Muut tulot €/kurssilainen	0,9	17,0	3,4	5,4	4,8	7,6	15,5	6,9	23,6	7,4	10,8	8,0	6,7	36,1
Yhteensä	171,1	180,4	146,5	355,4	165,9	255,8	155,1	205,9	340,9	160,3	207,6	210,0	167,2	226,2
Tunnuslukujamenot/tulo														
Valtio	56,05 %	41,15 %	46,16 %	43,11 %	42,44 %	45,33 %	48,10 %	53,59 %	76,49 %	42,51 %	28,35 %	69,46 %	39,99 %	41,46 %
Kunta	48,89 %	35,26 %	42,12 %	81,26 %	32,90 %	32,92 %	29,75 %	37,37 %	29,15 %	34,11 %	71,85 %	17,08 %	29,47 %	25,51 %
Asiakasmaksut	21,31 %	14,14 %	9,41 %	17,89 %	26,09 %	18,78 %	12,46 %	11,49 %	14,32 %	26,57 %	8,58 %	10,70 %	18,72 %	17,05 %
Yhteensä	126,25 %	90,55 %	97,69 %	142,36 %	101,43 %	97,02 %	90,31 %	102,45 %	119,96 %	103,18 %	108,58 %	97,23 %	88,17 %	84,02 %
Tunnuslukujatulo/netto-opiskelija														
Valtiosuus €/asiakas	169,6	126,7	128,6	204,2	151,1	173,7	156,4	210,0	299,5	168,0	233,8	255,2	148,0	121,7
Kunta €/asiakas	148,0	108,6	117,3	384,8	117,1	126,1	96,7	146,4	114,1	134,7	591,0	62,8	109,1	74,9
Asiakasmaksut €/asiakas	64,5	43,5	26,2	85,2	92,9	71,9	40,5	45,0	50,7	74,1	70,2	38,8	69,3	50,0
Muut tulot €/asiakas	2,0	29,1	6,4	11,4	10,7	11,4	32,6	13,9	34,5	18,2	49,2	14,2	13,5	46,9
Yhteensä	384,1	307,9	278,5	684,6	371,8	383,1	326,3	415,4	498,8	395,1	944,1	370,9	339,9	293,5